

CEREMONII ȘI LOISIR LA BUCUREȘTI ÎN TIMPUL DOMNILOR FANARIOTE

Dr. Lelioara Zamani

Abstract: The Phanariote ruling in Wallachia meant, apart from more or less important changes, some profound shift concerning the lifestyle and morals of the rich, signalling thus mutations in the Romanian society on its way to modernity. Earlier customs had showed obvious Oriental influences, but, in time, the elite turned towards Occidental models.

Foreign travelers of the past left us precious data about the Princely court life, but also about the way noblemen were spending their time. Gradually, the Oriental traits grew more diluted, by the end of the 18th and mostly by the beginning of the 19th centuries, as Western fashions and manners increasingly gained ground.

Yet, not only the ruler and his noblemen were entitled to enjoy their lives, but also the simple inhabitants of Bucharest. Apart from family parties or entertainments amidst friends, on various occasions, the people of Bucharest proved to have had quite a real social life, mainly dedicated to holydays and saints' feasts.

Key words: ceremony, entertainment, modernity, phanariote ruling, phanariotes

Domniile fanariote au însemnat, pe lângă alte prefaceri, mai mult sau mai puțin importante, și o schimbare profundă în mediul de viață și moravurile celor foarte bogați, fiind un semn al transformării societății românești în drumul ei spre modernitate. La început, tipicul domniilor fanariote era vădit oriental, însă, cu timpul, privirile elitei s-au îndreptau tot mai mult spre Occident. Îmbrățișarea timidă, sau nu a luxului, a hainelor moderne, a balurilor în stil francez, a mentalității și obiceiurilor vestice semnifică pașii de început, realizați pe calea schimbării.

Călătorii străini veniți la noi în această perioadă au adus date prețioase referitoare la modul de petrecere a timpului, cu deosebire la Curtea Domnească, dar și la reședințele bogaților boieri din Capitală. Domnitorii fanarioți își onorau înalții oaspeți poposiți la noi din apusul Europei, ori din Orient, cu multă ospitalitate și fast, făcându-le adesea daruri de preț. Aceștia erau întâmpinați cu un întreg ceremonial turcesc ce fusese introdus la curtea fanariotă cu extremă rigurozitate, mai ales când era vorba de oficialii turci. Odată cu sfârșitul secolului al XVIII-lea și, mai ales, după începutul veacului al XIX-lea, orientalismul instituit începe să se mai dilueze, prinzând tot mai mult teren rafinementele, moda și manierele aduse din Apus.

La curtea domnitorului Nicolae Mavrogheni, oaspeții occidentali invitați la masă erau uimiți să constate că erau așezați în jurul unor mese normale cu scaune împrejur, iar mâncarea se servea pe farfurii, având alături furculițe, cuțițe, solnițe,

servicii de oțet și undelemn (toate venite din fabrici englezești), la lumina unor sfeșnice bătute în pietre prețioase. Felurile de mâncare erau impresionante ca număr și cantitate. Pe lângă acestea, musafirii mai aveau parte și de dulcetuți, șerbet și cafea. Mai puțin plăcută înaltelor personaje străine apusene era muzica turcească (*meterhaneaua*), nelipsită de la nicio masă, fiind parte a ceremonialului domnesc (Potra, 1992, 77). *Meterhaneaua*, executată de meheri sau muzicanți turci, sub conducerea unui meher-bașa, răsuna de câte ori domnitorul se punea la masă, cântând în mod regulat și în fiecare după amiază, la asfințit (Șăineanu, 1900, CLXIII). Muzica turcească, ce avea în compunere tobe, trâmbițe, surle, talgere, fluier, etc., era după părerea musafirilor foarte stridentă și lipsită de melodicitate fiind preferat taraful de lăutari țigani, care încântau cu adevărat auditoriul (Potra, 1992, 76).

Alexandru Moruzi își primea și el oaspeții cu mare fast, cu predilecție în grădina unde se afla Cișmeaua lui Mavrogheni, împărțind și daruri de preț. La baluri cânta bineînțeles *meterhaneaua*, dar și lăutarii, grădina fiind luminată cu lampioane și, spre delectarea participanților, se organizau și focuri de artificii. (Potra, 1992, 89).

Domnitorii fanarioți aveau și câte un măscărici sau doi la curte, care îi desfăta pe ei și boierii lor cu glume și giumbușlucuri, susținând adesea adevărate spectacole, îndeosebi cu farsa turcească numită „*caraghioz*” – care era un joc de marionete (Șăineanu, 1900, CLXX). Acest joc, numit și „*jocul păpușilor*” ajunge să fie specific, cu deosebire sărbătorii Crăciunului.

Se pare că cei care dădeau astfel de spectacole erau nu numai măscăricii, ci și ceaușii. Pe lângă ei mai erau „șeitarii”, în număr de patru, care erau aleși tot dintre ceauși, având rolul de a deschide alaiul domnesc, costumați într-un anumit fel (aveau căciuli mari de blană tigră, iar în spate le atârna o coadă de vulpe; în fața căciulii aveau oglinzi, la brâu pistoale, iar în mână toporașe). Modul lor de a-i distra pe domnitor și boieri era acela de se strâmbau în fel și chip la oamenii întâlniți pe drum (Ionescu, 1974, 108).

Genul acesta de divertisment a fost la modă la Curtea Domnească până la începutul secolului al XIX-lea, mai exact până în timpul războiului ruso-turc din 1806-1812, ca pe urmă să dispară.

Marile sărbători creștine: Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza, Sfântul Gheorghe, Paștele erau întâmpinate cu bucurie și ceremonii deosebite. Cea mai curioasă dintre ceremonii era scoaterea cailor la pășune în ziua de Sfântul Gheorghe. Caii, înșeuăți turcește și acoperiți cu harnașamente scumpe, erau mânați de slujbași speciali îmbrăcați în roșu și conduși de marele comis în costum de gală, urmat de garda domnească și cete de ostași. Toți aceștia defilau sub ferestrele Palatului Domnesc, după care, toți caii erau duși la locul de pășune de la Băneasa sau Colentina, unde, se spune, rămăneau șase săptămâni (Șăineanu, 1900, CLXVII).

Alte ocazii de distracție erau „*petrecerea națională a Turciei*”, nașterea unei beizadele, dar și o victorie în bătălii obținută de către turci. Atunci străzile erau

iluminate cu felinare colorate, magazinele erau frumos împodobite și nu lipseau nici artificiile (Șăineanu, 1900, CLXVII).

Petrecherile și distracțiile la Curtea domnitorului fanariot aveau în compunere și dansul, mai ales când era vorba de nunți și botezuri, ori de balul oficial dat de Anul Nou. Modul de execuție, monoton, mai mult automat și lipsit de vioiciune crea însă o impresie proastă vizitatorilor dinafară și contrasta puternic cu horele țărănești pline de vioiciune și adevărată trăire (Șăineanu, 1900, CLXVI).

În privința primirii musafirilor și a luxului, nici boierii nu se lăsau mai prejos. Despre boierii români, F. G. Laurençon – un publicist francez care a călătorit prin Țara Românească – spunea că erau foarte risipitori când era vorba de a se îmbrăca și a da petreceri (Potra, 1992, 133). Pe lângă boierii români erau și boierii greci, considerați „*adevărați paraziți ai societății*” (Ionescu, 1974, 66). Viața lor se compunea din petreceri, intrigi și plimbări în trăsuri luxoase. Pentru toți boierii, luxul și risipa reprezenta dovada concretă a demnității lor, fapt care avea uneori urmări nefaste, ducând la ruinarea lor (Ionescu, 1974, 66).

Raicevich, un negustorul raguzan italianizat, personaj binecunoscut la Curtea lui Alexandru Ipsilanti, a devenit în anul 1782 primul consul habsburgic în Țările Române. Primit cu răceală și chiar cu ostilitate de noul domn Nicolae Caragea, acesta a stat în Principate până în anul 1787. Raicevich relevă faptul că în reședința de scaun a Țării Românești „*trândăvia și vanitatea au introdus la București o modă foarte ciudată. Toți boierii, cu slujbă sau fără, își petrec dimineața la Curte, în vreo sală făcând cerc și stând de vorbă. Această meteahnă s-a transmis și negustorilor și cel care nu se duce să-și piardă vremea în acea încăpere trece drept un om de rând; chiar slugile au legat de aceasta o idee de distincție și se fălesc că sunt «feciori de boieri de la Curte», adică servitori ai unor boieri care țin de Curte, și sunt în stare să părăsească pe un stăpân care nu o frecventează*” (Potra, 1992, 67).

Boierii erau ospitalieri cu străinii, mărinimoși și generoși, dar „*foarte înclinați spre moliciune, trândăvie și sunt învrăjbiți între dâșii. Se lasă jupuiți de principii și de suita lor, fără a se gândi la răzbunare*” (Potra, 1992, 132). Lazăr Șăineanu scria că „*viața boierului fanariot era imaginea fidelă a apatiei orientale*” (Șăineanu, 1900, CLXV). Boierul se trezea dis-de-dimineață, fuma ciubuc și bea cafea pe divan, apoi pleca la biserică, la Curte și la Divan. Întors acasă, mânca și dormea – la fel cum făcea și domnitorul în palatul său – după care, la ora 5 se trezea și iarăși bea cafea și fuma și, eventual, primea ori mergea în vizite. Urma apoi o plimbare și jocurile de cărți până la orele 11 noaptea.

Aplecarea boierilor către jocurile de noroc era binecunoscută în epocă. Dar și altfel de jocuri făceau deliciul domnitorului și al boierilor. Spre exemplu, în a patra zi după Paște, domnitorul împreună cu boierii mergeau la Colentina, unde, dregătorii săi urmau să se întrecă la jocul halcalei și cel al geridului (nume dat unui joc turcesc

în care călăreții aruncau, din galop, un băț în formă de sulică spre o țintă, care în cazul de față era un cerc de fier – halcaua). Ajunși la Colentina domnitorul își lua locul obișnuit în cortul ce-i fusese anume pregătit. Vodă era cel care hotăra care anume dintre boieri trebuiau să încalce pe caii domnești și să arunce cu sulitele în halcaua pregătită dinainte. Acela care se dovedea mai dibaci și lua trofeul din repeziciunea calului, se ducea cu el la domnitor unde i se închina și îi săruta mâna și poala hainei sale domnești – obicei turcesc care a dăinuit mult timp la noi în țară. La sfârșit, domnitorul făcea daruri participanților și serbarea se termina în diferite glume.

Ieșirea la iarbă verde era preferată deopotrivă, atât de către domnitor, cât și de boieri. La anul 1780 Alexandru Ipsilanti a ridicat un foișor la marginea bălții Herăstrăului, pe un deal, unde venea adesea însoțit de boieri și de Doamna sa. El sta în foișor cu boierii, iar soția lui împreună cu doamnele de onoare se plimbau cu barca pe baltă. Pe mal le cânta meterhaneaua (Pappasoglu, 2000, 24).

Influența apuseană a devenit treptat tot mai prezentă în viața românească în toate domeniile, fapt remarcat și de călătorii străini veniți la noi în acele vremuri. Astfel, în anul 1810, prințul de Ligne constata preluarea modei și a obiceiurilor apusene, arătând că doamnele moldovene și muntene adoptaseră costumul european și învățau dansurile din salonul apusean. Monotonele mișcări de odinioară au fost înlocuite cu dansurile europene introduse de maeștri de dans de la Petersburg, plătiți special și, odată cu aceste dansuri, apare și muzica europeană (Ionescu, 1974, 75).

Contele Lagarde, la un bal dat la palatul lui Caragea Vodă în anul 1813, a fost uimit cât de bine era executat contradansul englez, cadrilul francez, valsul german, mazurca, poloneza, ș.a., toate cu acompaniament instrumental. Și astfel, viața socială a lumii alese bucureștene se îmbogățește prin apariția balurilor, unde „*Moda europeană, și în general cea franceză era depășită prin extravaganță; seratele se desfășurau într-o atmosferă dominată de rafinamentele de salon francez*” (Ionescu, 1974, 75).

Călătoarea engleză Sophie Johnson venită la noi cu puțin timp înainte de anul 1821, spunea că boierii noștri se plimbă în trăsurile minunate sau joacă faraon, un joc de cărți cunoscut în epocă, asistă la exerciții de călărie ale gărzii de arnăuți și se duc la comedia germană. Soțiile lor se bucură de o mare libertate. Ele se îmbracă extrem de bogat, imitând moda de la Constantinopol cu multe bijuterii și țesături prețioase și își petrec vremea pâlăvrăgind între ele, așezate pe sofale, la fel ca și turcoacele (Potra, 1992, 118). Dar sunt văzute și citind romane, întinse pe divan (Potra, 1992, 125). De asemenea, bogatele și frumoasele boieroaice sunt surprinse pregătindu-se și pentru plimbarea cu trăsura.

Mentalitatea cu privire la femei a cunoscut și ea schimbări semnificative. Femeile au început să mănânce împreună cu soții lor, în condițiile în care până atunci mâncau separat; și, mai mult, să participe alături de ei la diverse petreceri și primiri. Relațiile între cele două sexe capătă mai multă consistență, un pas major

reprezentându-l respectul care îl primesc acum femeile, bărbații începând să se ridice în picioare la apariția sau vederea lor prin preajmă (Ionescu, 1974, 75).

Pe lângă baluri, serate și petreceri familiale (logodne, nunți, botezuri), care se țineau lanț și erau foarte costisitoare, o parte din lumea bună și în special tineretul, se ducea la teatru (care era un local improvizat, mereu altul), să vadă piesele ce se jucau acolo, o nouă modă introdusă și ea tot din Occident. Teatrul, văzut de unul dintre călătorii străini, era un local foarte mic, unde doi ani a jucat o trupă germană, obținând prin acest timp un adevărat record „*fiindcă boierii sunt extrem de nestatornici și de schimbători*” (Potra, 1992, 132). Spre sfârșitul anului 1812, venise la București o trupă teatrală italiană care, găsind teren prielnic aici, a stat până în anul 1821, plecând din țară din cauza revoluției (Potra, 1992, 132).

Promotor al înființării primului teatru bucureștean a fost Vodă Caragea la eforturile fiicei sale, Ralu, care a fost sufletul acestei întreprinderi înnoitoare pentru Capitală. Astfel, în anul 1818, în mijlocul unei piețe de pe Podul Mogoșoaiei, în mahalaua numită inițial Popa Dârvaș, iar mai apoi Biserica Albă, a fost ridicată o construcție menită a fi un teatru, care a rămas în memorie ca *Teatrul de la Cișmeaua Roșie*. Sala avea trei rânduri de loji care nu erau suprapuse, construcția fiind făcută din paiantă. Fiecare lojă era îmbrăcată în postav roșu având și învelitori de chembrică (țesătură subțire de bumbac, vopsită într-o singură culoare și bine apretată) și ciucuri albi (Constantinescu, 1977, 128). Domnitorul își rezervase o sofa pe dreapta, având o culoare roșu catifelat.

Bucureștenii, dornici de a vedea spectacolele ce se țineau acolo beneficiau și ei, central, de lavițe acoperite cu postav roșu. Cortina care despărțea scena de sală avea pictată pe ea un Apollo cu liră. Locul orchestrei era foarte mic ca spațiu. Iluminatul se făcea cu sfeșnice care erau atârinate de jur împrejurul sălii și aveau lumânări de seu. Între două acte, mucaragii tăiau mucurile acestora, făcând mult fum. În afară de sala de spectacol se spune că mai era un bufet și o încăpere destinată slugilor boierilor.

Seara de 8 septembrie 1818 a fost una deosebită prin faptul că atunci a fost inaugurat acest teatru. Afișul de la intrare, tipărit în grecește de boierii Clinceni, anunța că, în acea seară, publicul putea vedea spectacolul *Italiana din Alger* de Rossini, interpretată de trupa lui Johann Gerger. Trupa acestuia și-a început turneele în anul 1810, călătorind prin diverse orașe din Transilvania și venind apoi și la București. A fost o trupă destul de longevivă, chiar dacă, la un an de la inaugurarea teatrului de la Cișmeaua Roșie s-a ramificat în două, una dintre ele fiind condusă de Scotty.

Începutul fusese făcut! Bucureștenii au auzit și văzut acolo multe piese și opere ale lui Schiller, Mozart sau Rossini. Publicul iubea actorii la nebunie, chiar dacă nu înțelegea o boabă din limba lor, reprezentațiile teatrale desfășurându-se cu precădere în grecește, germană, și mai puțin în românește (Constantinescu, 1977,

129). Și alte trupe s-au perindat pe la noi oferind publicului un bogat repertoriu cu opere romantice italiene și germane.

Tot în perioada fanariotă au apărut și cluburile. În 20 martie 1811 a fost înființat clubul boierilor, din ordinul generalului Steter, care era vicepreședintele divanului. F. G. Laurençon spunea că în timpul iernii, în afară de plimbarea cu sania la Șosea, boierii se duceau la „clubul nobil” și la diferite cazinouri, iar din când în când se dădeau și baluri particulare, unde muzicanții cântau din tot felul de instrumente, și atât de tare, încât erau în stare să-ți spargă timpanul și să te asurzească (Potra, 1992, 132-133).

Dar nu numai domnitorul și boierii săi aveau parte de diverse distracții, ci și bucureștenii de rând. Pe lângă petrecerile desfășurate în familie ori alături de prieteni cu diverse evenimente din viața unui om, bucureștenii demonstau a avea o adevărată viață socială în funcție de sărbătorile și sfinții din calendar.

Peste drum de biserica Sfântul Constantin, se afla, prin secolul al XIX-lea, o livadă de nuci aparținând unui cârciumar pe nume Giafer, care a rămas cunoscut în epocă. Asta pentru că la Giafer veneau locuitorii mahalalelor vecine să petreacă de „*Sfântul Toader Mucenicul, Sânzienele și Cârstovul Viilor*” și se spunea că niciodată Sfântul Toader Mucenicul nu lipsea din calendarul acestuia. Dar și în alte sărbători, mai mult sau mai puțin creștine, cu nume uitate, s-au îndreptat bucureștenii spre Giafer, „*cu papornițele doldora de mâncare, cu ploștile și damigenele pline-ochi de licoarea anotimpului respectiv, de la „pelinaș”, la „tulburel” și braghină bătrână, până la amăgitorea „zăpăceală”* (țuica nouă), stăpâna fără rival a „mezilicului” (Predescu, 1990, 47). „*Cum începeau să se audă toba și clarinetul turcilor de la Giafer, care „jucau maimuțe, umblau pe frânghie și se dădeau peste cap în văzduh” lumea dornică de distracții se înghesuia cu sânge. Pe lângă turci, erau și nemții care înghițeau foc, și țiganii care-i păcăleau pe naivii încredințați că se poate face „dintr-un galben doi”* (Predescu, 1990, 48).

La petreceri, femeile așterneau ștergere albe pe care apăreau îndată tot soiul de bunătăți: roșioară ori bibani în saramură ținută în oale de pământ, legate la gură cu foi de brusture, brânză cu ceapă verde, pui fript, cârnăciori subțiri, precum și pastrama care făcea vinul cel roșu să alunece mai ușor. Și nu lipsea nici mămliga tăiată cu ața. Iar după masă lesne se încingea câte o chindie ori un brâu. De altfel, călătorii străini poposiți pe malurile Dâmboviței înregistraseră acest fapt, considerând că principala desfătare a locuitorilor în zilele de sărbătoare era jocul.

Și de *Armindeni* – o sărbătoare populară, cu data fixă la 1 mai – era o tradiție păstrată multă vreme, ca lumea să iasă la iarbă verde. În Dumbrava Bănesei, proprietate a banului Ghica rămasă după moarte soției sale (de unde și numele dumbrăvii), se aduna întotdeauna lumea, pentru a sărbători ziua de 1 Mai. În acea dumbravă se auzeau în vremea fanarioților, pe lângă „*cântările cele melodioase ale cucului, privighetorilor, turturelelor și ciocârlilor*” și „*tambura, naiul și chemanul*”,

care „*făceau dezmierdarea publicului*” (Pappasoglu, 2000, 24). Firește că nu lipsea nici mâncarea și nici băutura de la această sărbătoare.

1 Mai era socotită ziua în care primăvara devenea atotstăpânitoare, vremea caldă luând întreaga natura în stăpânire, așa încât toți cei veniți, dar cu deosebire tinerii, se bucurau de soare, aer curat și verdeață. Dumbrava scotea la iveală și spiritul poetic al bucureșteanului vremii, căci acolo se compuneau „*poeziile cele mai amoroase*”, se culegeau cele mai gingașe flori pentru frumoasele de atunci, și se ascultau lăutarii (Pappasoglu, 2000, 24). Dar nici horele și sârbele nu erau excluse.

Sărbătoarea Paștelui, care nu este o sărbătoare cu dată fixă, era așteptată de mai tinerii bucureșteni pentru multele bucurii pe care le aducea, dar mai ales pentru „*dulapuri*”. Atunci copiii și tinerii abia așteptau să ajungă la bâlciul mahalalei pentru a se da în „*dulap*” și „*călușei*”, ori pentru a cutreiera „*panoramele*” bâlciului.

„*Dulapul*” era o construcție din lemn cu mai multe leagane fixate pe același schelet și care se învârtea în cerc. Erau „*dulapuri*” mici cu patru polițe, dar și cu șase sau opt, care aveau mai multă căutare. Majoritatea aveau însă șase polițe. Dulapul de Paște imita „*Bairam sallyngak*”, adică „*scrânciobul de bairam*”, care se ridică în Turcia în curtea geamiei, unde lumea se dădea într-o astfel de construcție, plătind un bănuț sau doi proprietarului. Aceste petreceri se făceau la turci nu doar în curțile geamiei, dar și pe străzile mari ale Istanbulului. La început și persoanele în vârstă se dădeau în „*dulapuri*” apoi, treptat, „*dulapul*” devine obiect de distracție predilect al celor mai tineri. Moda aceasta a „*dulapurilor*” a ajuns cu ușurință să se încetățenească la noi până în prezent, chiar dacă nu sub aceeași denumire și nu la o dată anume.

Printre atracțiile bucureștene de la Paște, mai era și „*Geamala*”, de proveniență turcească, se pare, introdusă la noi, în timpul lui Vodă Caragea.

„*Geamala*” era o namilă de păpușă, întruchipând o femeie, ce ajungea până la șase metri înălțime. În loc de cap, avea câte două oglinzi pătrate, puse spate în spate, de care atârnav panglici cu tot felul de podoabe strălucitoare. Trupul uriaș era cât o butie, fiind țesut pe dinăuntru cu cercuri, iar pe dinafară era lipit cu hârtie colorată. Cămașa îi era albă, iar fota din spate și șorțul din față erau roșii, garnisite cu flori. Mai avea și două mâini împreunate pe piept purtând un buchet de flori, iar în spate alte două, la fel împreunate, dar fără buchet. „*Geamala*” nu era o construcție prea greu de mânuit, astfel că omul care o manevra o putea face cu ușurință să joace în acordurile lăutărești. De altfel, ea se mișca, sălta, juca, vorbea, se apleca spre lume și-i atingea pe câte unii ori cu flori, ori, se pare, cu un băț; cânta, spunea păcăleli și lua oamenii peste picior. Jocul era totuși domol și s-a păstrat multă vreme la noi (Pappasoglu, 2000, 23).

„*Geamala*” era plimbată pe străzile orașului, la Curtea Domnească, la curțile boierilor sau la bâlciuri. Ea se juca și la Moși, dar și pe străzi, iar oamenii erau bucuroși s-o primească în curțile lor. Obiceiul începea odată cu ziua de Paște și ținea

până după Moși. Se pare că, odată cu înființarea Regulamentului Organic în 1832, ea a fost interzisă. În fapt, însă, a mai dăinuit un timp, așa cum, de regulă, s-a întâmplat și cu alte obiceiuri interzise la un moment dat.

Un eveniment anual așteptat cu nerăbdare de bucureșteni și pentru pomenirea celor trecuți în neființă, dar și pentru distracție, a fost Târgul Moșilor. Când a luat naștere Târgul Moșilor, nimeni n-o mai știe! Cert este că el apare în documente destul de târziu, spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, fiind legat de străvechiul obicei de a se pomeni morții în sâmbăta dinaintea Rusaliilor. La început târgul dura o săptămână, prima zi fiind luni, înainte de sâmbăta de dinaintea Rusaliilor (Sâmbăta morților) și ținea până în acea zi de sâmbăta, când erau împărțite lucrurile cumpărate de la Târg (Bacalbașa, 1987, 47).

Chiar dacă la început „*Moșii*” n-au fost decât o sărbătoare de pomenire a morților, cu timpul el s-a suprapus Târgului din Afară, căruia a făcut să i se uite numele, păstrându-i însă nealterat specificul de târg, unde se adunau o mulțime de oameni, săteni ori orășeni, pentru a vinde ori cumpăra diverse mărfuri și animale, dar și pentru a se cunoaște și a petrece. Produsele oferite spre vânzare ori spre schimb erau de o mare diversitate: donițe, străchini, blide, linguri, ulcioare, jucării, rogojini, albi, haine, pește de tot soiul, grâu, mălai, fructe, turtă dulce și câte și mai câte alte obiecte și alimente necesare pentru pomeni, dar și pentru gospodării și gospodari.

Târgul ținea pe atunci o săptămână, cum s-a mai spus, începând de luni. Joia era o zi aparte, atunci se juca hora în prezența domnitorului și a căpeteniilor țării. „*Lăutarii (muzica românească) executau cele mai plăcute armonii naționale ce înveseleau pe orășenii români, muzicile cântau pentru europenii străini; cimpoiul pentru bulgari și sârbi, iar cavalerul și fluierul pentru săteni, locuitorii muntelui și ai câmpiilor*” (Pappasoglu, 2000, 34-35).

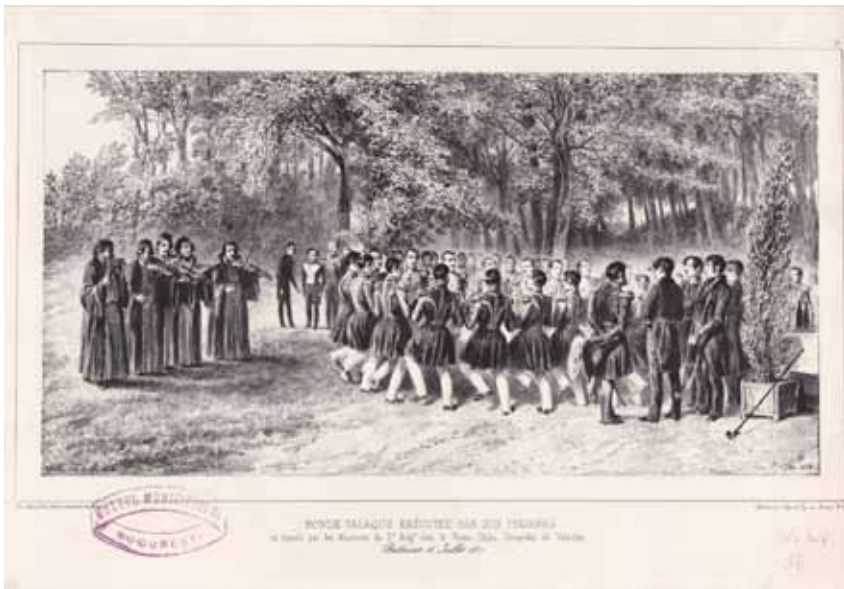
În timpul scurtei sale domnii, Nicolae Mavrogheni a pus să se construiască în acest târg un chioșc frumos împodobit, unde venea să afle și cum merge târgul, și dacă oamenii sunt mulțumiți sau nu cu ispravnicii și zapcii ce-i ocârmuiesc. Alaiul domnesc pornit din curtea palatului spre târg era impunător. În frunte mergea mitropolitul, urmat de boierii îmbrăcați în haine scumpe și cu iatagane la brâu. Domnul țării mai împodobit decât toți, își făcea și el apariția fiind urmat îndeaproape de trupa seimenilor și a pandurilor, aceștia din urmă în port oltenesc, cu pușca cu cremene pe umăr. Nu lipseau nici muzicanții turci.

Petrecerile, fie că se desfășurau înăuntrul locuinței, fie afară, la iarbă verde, erau pentru toți bucureștenii, fie domni, fie boieri ori simpli târgoveți, un prilej de sărbătoare, dar și de etalare a lucrurilor de preț și a belșugului de care se bucurau fiecare dintre ei.

Fig. 1. L. Buton, Vedere generală a Bucureștiului în secolul al XIX-lea, litografie, patrimoniul MMB.

Fig. 3. Raffet, Dans valah acompaniat de lăutari, litografie, patrimoniul MMB.

Fig. 2. Boier român, fotocopie, patrimoniul MMB.

Fig. 4. Horă și „dulap” în Dealul Spirii, litografie, patrimoniul MMB.

Bibliografie:

- Bacalbașa, C-tin., 1987, *Bucureștii de altădată*, vol. I (1871-1877), Editura Eminescu, București.
- Constantinescu, M., 1977, *Cum îndemult bucureștenii petreceau*, Editura Albatros, Iași.
- Ionescu, Ș., 1974, *Bucureștii în vremea fanarioșilor*, Editura Dacia, Cluj.
- Pappasoglu, D., 2000, *Istoria fondării orașului București*, Fundația culturală Gheorghe Marin Speteanu, București.
- Potra, G., 1992, *Bucureștii văzuți de călători străini (secolele XVI-XIX)*, Editura Academiei Române, București.
- Predescu, Al., 1990, *Vremuri vechi bucureștene*, Editura pentru Turism, București.
- Șăineanu, L., 1900, *Influența orientală asupra limbii și culturai române*, Editura Librăriei Socecu, București.